

Rahankeräyksiä koskevan lainsäädännön uudistaminen

Asettaminen

Sisäministeriö on tänään asettanut lainsäädäntöhankkeen, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus rahankeräyslain uudistamisesta. Ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon. Hankkeen johdosta sisäministeriön 19.2.2014 asettama hanke rahankeräyslain muutostarpeiden jatkoselvityksestä (SM009:00/2014) lakkautetaan.

Toimikausi

Hankkeen toimikausi on 28.8.2014–27.2.2015.

Tausta

Rahankeräysten toimeenpanosta säädetään rahankeräyslaissa (255/2006) ja valtioneuvoston asetuksessa rahankeräyksistä (503/2006). Rahankeräyslain tarkoituksena on mahdollistaa yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseksi järjestettävät rahankeräykset ja estää epärehellinen toiminta rahankeräysten yhteydessä. Rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa. Rahankeräys saadaan toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla (rahankeräyslupa). Laissa säädetään eräistä lain soveltamisalaan kuulumattomista toiminnoista sekä poikkeuksista rahankeräysten luvanvaraisuuteen.

Toimivaltaiset viranomaiset rahankeräyslupan myöntämisessä ovat paikalliset poliisilaitokset ja Poliisihallitus. Rahankeräyslupa voidaan antaa Suomessa rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus. Rahankeräyslupan myöntäminen rekisteröimättömälle yhteisölle on mahdollista ainoastaan tietyin laissa säädettyin edellytyksin. Rahankeräyslupa voidaan myöntää myös Kansallisgallerialle, yliopistolle sekä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon hiippakunnalle laissa erikseen mainittuihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Rahankeräyslupan myöntämisen edellytyksenä on, että rahankeräyksen toimeenpanemisella hankitut varat käytetään yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen. Rahankeräyksen toimeenpanon tulee lisäksi aina olla yleisen edun kannalta tarkoituksenmukaista. Rahankeräyslupaa eivät voi saada valtio, kunta tai kuntayhtymä. Rahankeräyslupa voidaan antaa enintään viiden vuoden määräajaksi.

Poliisihallitus ja poliisilaitokset vastaavat myöntämiinsä lupiin perustuvien rahankeräysten toimeenpanon ja tuottojen käytön valvonnasta. Rahankeräysten toimeenpanon yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta sekä tilastoinnista vastaa Poliisihallitus. Poliisihallitus voi lisäksi antaa rahankeräysten toimeenpanoa koskevia lausuntoja ja ohjeita.

Rahankeräysrikoksesta ja rahankeräysrikkomuksesta sekä rikoshyödyn menettämisseuraamuksista säädetään rikoslaissa.

Rahankeräyslakia on viimeksi muutettu 1.9.2014 voimaan tulevalla lailla 652/2014. Muutoksen taustalla oli sisäministeriön lainsäädäntöhankkeen (SM056:00/2012) työn tuloksena valmistunut ehdotus rahankeräyslain muuttamisesta. Tällä rahankeräyslain osittaisuudistuksella pyrittiin helpottamaan rahaa keräävien yhteisöjen asemaa rahankeräyslupan saajina kuitenkin lain tarkoitusta ja sen peruslähtökohtaa muuttamatta. Osittaisuudistuksen jälkeen yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille tuli mahdolliseksi saada rahankeräyslupa ilman lupaharkintaa rajaavaa yleishyödyllisen tarkoituksen yksinomaisuusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että kerättyjä varoja ei edelleenkään käytettäisi yksityisen edun tavoittelemiseen, lakia muutettiin siten, että keräysvarat tulee käyttää yksinomaan yleishyödylliseen käyttötarkoitukseen. Lisäksi lakiin lisättiin säännökset Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon hiippakunnan sekä yliopiston oikeudesta toimeenpanna rahankeräyksiä laissa erikseen mainittuihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Lisäksi osittaisuudistuksessa muun ohella pidennettiin rahankeräysten sallittua enimmäistoimeenpanoaikaa viiteen vuoteen ja selkiytettiin rahankeräyksellä saatujen varojen käyttöä keräyksen toimeenpanoon liittyviin kustannuksiin.

Rahankeräysten toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti. Uudet verkkopohjaiset rahankeräysmuodot kehittyvät nopealla tahdilla ja maailmalla yksi voimakkaimmista rahankeräyksen kehityssuunnista on ollut erilaiset joukkorahoituksen tyyppiset rahankeräyshankkeet. Samalla nykyinen ennakkolliseen lupamenettelyyn perustuva järjestelmä on koettu rahaa keräävien järjestöjen kannalta hallinnollisesti raskaaksi ja joustamattomaksi reagoimaan muuttuviin rahoitustarpeisiin. Tämän vuoksi rahankeräyksen lupajärjestelmä edellyttää kokonaisvaltaista uudelleentarkastelua.

Pääministeri Stubbin hallituksen ohjelmaan 24.6.2014 on kirjattu hallituspuolueiden tahto lainsäädäntöhankkeen käynnistämisestä, jonka myötä rahankeräykset vapautetaan nykyisenkaltaisesta lupamenettelystä vastaamaan nykypäivän toimintaympäristöä.

Tehtävä

Hankkeen tehtävänä on valmistella tarvittavat säännösehdotukset rahankeräyslain uudistamiseksi. Ehdotukset valmistellaan hallituksen esityksen muotoon. Ehdotus uudeksi rahankeräyslainsäädännöksi tulee rakentua seuraaville periaatteille:

- rahankeräyksissä siirrytään ennakkollisesta lupamenettelystä ilmoituksenvaraiseen menettelyyn
- lahjoitusvalmiuden ja rahankeräysten yleisen luotettavuuden edistämiseksi rahankeräyksiä ja keräysvarojen käyttöä valvotaan rahankeräyksille asetetulla ilmoitus- ja tilitysvelvollisuudella
- rahankeräysten hallinnointia ja valvontaa varten perustetaan julkinen rekisteri
- valvovalle viranomaiselle annetaan toimivalta kieltää lain vastaisesti toimeenpannut rahankeräykset
- mahdollistetaan rahankeräysten toimeenpano myös muille kuin yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille
- mahdollistetaan rahankeräysten toimeenpano varojen hankkimiseksi myös muuhun kuin yleishyödylliseen toimintaan
- muutetaan rikoslakiin sisältyvät rahankeräysrikoksia koskevat rangaistussäännökset uutta lainsäädäntöä vastaavaksi
- muutetaan tai kumotaan valtioneuvoston asetus (503/2006) rahankeräyksistä uutta lainsäädäntöä vastaavaksi ja lisätään tarvittaessa rahankeräyksiä koskevat uudet asetuksenantoa koskevat valtuussäännökset
- muutetaan maksuasetusta rahankeräyksiä koskevien lupamaksujen osalta.

Ehdotus rahankeräysrikoksia koskevien rangaistussäännösten muutoksista rikoslakiin valmistellaan yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Organisointi

Hanke valmistellaan virkatyönä sisäministeriön poliisiosastolla. Hankkeen vastuuvalmistelijaksi määrätään ylitarkastaja Jukka Tukia sisäministeriön poliisiosastolta.

Lainvalmistelutyötä tukemaan asetetaan työryhmä. Työryhmän puheenjohtaja määrätään sisäministeriön poliisiosastolta. Muut työryhmän jäsenet ja varajäsenet määrätään / kutsutaan sisäministeriön poliisiosastolta, Poliisihallituksesta, valtiovarainministeriöstä, oikeusministeriöstä ja / tai näiden hallinnonalalta.

Hallituskaudella on järjestetty kaksi laajaa kuulemistilaisuutta eri intressitahoille sekä järjestetty sähköinen kansalaiskuuleminen otakantaa.fi -palvelussa. Tämän lisäksi ministeriön virkamiehet ovat eri yhteyksissä tavanneet rahaa keräävien järjestöjen edustajia. Edellä mainituissa tilaisuuksissa esitetyt näkemykset otetaan huomioon hallituksen esityksen valmistelussa.

Hankkeen puitteissa valmistuva hallituksen esitys lähetetään laajalle lausuntokierrokselle.

Hankkeen osalta laaditaan erillinen viestintäsuunnitelma.

Kustannukset ja rahoitus

Työ tehdään virkatyönä. Kukin organisaatio vastaa omista kustannuksistaan. Muut mahdolliset kustannukset maksetaan sisäasiainministeriön toimintamenomomentilta 26.01.01.1. Hankkeeseen käytettävä työaika ja muut kulut kirjataan sisäministeriön osalta toimintokohteelle 2000520100.

Sisäministeri

Päivi Räsänen

Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Kauko Aaltomaa

Jakelu

SM/PO yksiköt
Oikeusministeriö
Valtiovarainministeriö
Poliisihallitus

Tiedoksi

Valtiosihteeri Anttoora
Erityisavustaja Andersson
Erityisavustaja Falk
Erityisavustaja Kalmi
Kansliapäällikkö Nerg
Ministeriön oikeusyksikkö
Ministeriön viestintäyksikkö